

Ukázka ze sbírky dávného pošťáka - filatelisty

Mezi filatelisty se už od pradávna vyskytovali i pracovníci pošty, za císařství a za první republiky byl asi nejznámějším poštovní oficiál J. Lešetický, po druhé světové válce zase pracovník pražské hlavní pošty K. F. Pešák, v sedmdesátých a osmdesátých letech úředník ministerstva spojů A. Mysliveček a příkladů bychom mohli uvést mnohem více. Jedno jméno z těch už pozapomenutých si dnes připomeneme.

FRANTIŠEK BENEŠ

Jde o B. V. Kilingera, vrchního poštmistra v Malenovicích na Moravě, dnes součásti města Zlín. Stopy jeho filatelického působení jsem objevil v pozůstatosti znalce Ladislava Dvořáčka, ovšem značně rozptýlené, takže nějakou dobu trvalo, než se mi je podařilo pospojovat.

Na malenovické poště působil počátkem dvacátých let, jak dokládá adresa doporučeného dopisu odeslaného Poštovní hospodářskou ústřednou v Praze, oddělení cenin. Obálka je vyfrankována až neuvěřitelnou sestavou sedmi známek emise Pošta československá 1919, obsahující i vzácné hodnoty 1 f červené číslo, 2 h spěšná obdělák s černým přetiskem, 2 h spěšná trojúhelník s malým kuponem a 1 h Porto. Podací razítko Praha 1 / 22. I. 20 / 4b. Zezadu provedený otisk znárodněného dodacího razítka Malenovice, Mor. / 29. I. 20 svědčí o tom, že nejde o pouhou obálku orazítkovanou z ochoty, ale o poštu skutečně přepravenou celistvou, tedy věc neobvyklou a vzácnou.

Proč však korespondence mezi Poštovní hospodářskou ústřednou a malenovickým poštmistrem nebyla odeslána nevyplaceně, jako věc služební? Důvod je zřejmý: Nešlo o služební písemný styk mezi dvěma poštovními úřadovkami, ale o dopis adresovaný filatelistovi, který byl současně poštmistrem. Poštovní hospodářská ústředna v té době distribuovala známky vydání PČ 1919, o němž se už vědělo, že vedle běžných hodnot obsahuje i vzácné, vydané jen v nepatrném nákladu. To přitahovalo pozornost sběratelů a investorů, kteří se nejrůznějšími cestami k lepším položkám snažili dostat. Zda k nim patřil i malenovický poštmistr (a s jakým úspěchem), nevíme. V každém případě se k němu pracovník Ústředny zachoval hezky a dopis vyplatil atraktivními hodnotami, což se jistě nedělo běžně, už proto, že červená jednofilérovka měla náklad pouhých 900 kusů.

Ne všechny ale byly prvotřídní jakosti - a právě takové, které nebylo možno zařadit do „přídělů“ pro prominentní zákazníky, velkoodběratele a obchodníky, ústředna využila na frankování. Nešlo o ojedinělý případ, všechny čtyři vzácnější hodnoty ze sedmi-známkové frankatury dopisu jsou nějak poškozeny - jako takové byly nalepeny na obálku, o čemž svědčí otisky razítek, provedené přes poškozená místa.

Na to, že B. V. Kilinger byl filatelistou, dokonce zapáleným, však ukazuje jiný materiál. Ve zmíněné pozůstatosti LD bylo obsaženo několik sáčků s razítkovanými známkami, mezi nimiž byly i stohalérovky emise HaV 1923 se svislým okrajem vlevo nebo vpravo, s číselným označením 1, 2, 3 nebo 4. Většina z nich má původní svěží lep a jsou opatřeny otiskem razítka Malenovice, provedeným z ochoty. Samozřejmě, z dnešního hlediska to byl doslova hřích, znehodnotit atraktivní svěží známky, které by se nyní uplatnily v jakékoli aukci. Nezapomínejme však, že naši dávní předchůdci viděli sbírání známek jinak, a pro mnohé byly přitažlivé právě a jenom orazítkování. Malenovický poštmistr tak sice z finančního hlediska cenu svých známek snížil, na druhé straně však díky sbírání razítkovaných shromáždil i mnoho exemplářů z dalších pošt, a my si dnes na malé části z jeho souboru můžeme ukázat, že specializované sbírání „deskových čísel“ (ve skutečnosti přisazeného označení tiskových desek) nemusí končit jen kompletací čísel, typů známek a jejich zoubkování.

Skutečnost, že čísla nebyla součástí desky (ani ta nebyla monolitická, ale složená z galvan) dokazuje jejich rozdílné postavení vůči obrazu známek a nápisovému bodu - při čištění byly desky rozebrány a poté znovu složeny, včetně krajových zarážek, tisknoucích listů a přisazených číslic. Lišit se mohou i samotné číslice, ať proto, že byly vyměněny, nebo že se jejich tvar měnil v důsledku opotřebení. Málo probádanou specializací je podoba perforačního hřebenu, který se vyskytuje s otvorem přečnívajícím do okraje, nebo bez něj. Oblíbené je sbírání čísel v kombinaci s typem, u třetího lze samozřejmě usilovat o doložení méně častého dokonalého otisku s tzv. bodákem (který byl dříve některými znalci mylně vydáván za IV. typ, ve skutečnosti neexistující - jde o pouhou tiskovou nahodilost).

Možná vás dávný pošťák-filatelista inspiruje? ■

Šest známek III. typu s Hz, s drobnými odlišnostmi ve tvaru a postavení číslice 1, a nápichového bodu.

III. typ, Hz, DČ 2

III. typ, Hz, DČ 3, bez přečnickavajícího PO a s ním

II. typ, Řz, DČ 3

II. typ, Řz, DČ 4

II. typ, Hz, DČ 4

III. typ, Hz, DČ 4, lišta

III. typ, Hz, DČ 2

II. typ, Hz, DČ 3

III. typ, Hz, DČ 3

III. typ, Řz, DČ 3, vlevo bez „bodáku“, vpravo s „bodákem“

